

Temelji Gospodarskega Prava

Vodilo za pravnike in študente prava v Sloveniji

Kaj je Pravni Red?

Pravni red je celovit sistem pravnih norm, aktov in razmerij, ki se nenehno razvija. Je temeljni okvir, ki ureja življenje družbe.

Sestavljen je iz dveh ključnih prvin:

- **Normativna sestavina:** Vsebuje pravne norme in pravne akte (izjave volje, ki povzročajo pravne posledice, npr. pogodbe).
- **Dejanska sestavina:** Predstavlja družbeno vedenje pravnih subjektov, ki je lahko v skladu s pravili ali protipravno.

Sistematizacija Pravnih Virom

1

Tuji Pravni Viri

Mednarodni pravni viri, ki so posebej pomembni v Evropski uniji (npr. Uredbe EU o evropskih podjetjih in gospodarskih interesnih združenjih).

2

Domači Pravni Viri

Delimo jih na **državne** (Ustava, zakoni, podzakonski akti) in **avtonomne** (pogodbe, statuti).

Ustava RS je temeljni državni vir, ki poudarja lastninsko pravico in podjetniško iniciativo, ključna elementa za gospodarsko pravo.

Hierarhija Državnih Pravnih Virom

Zakon o gospodarskih družbah je ključen *lex generalis* za gospodarsko pravo, dopolnjujejo pa ga posebni predpisi, kot so Zakon o sodnih registrih, Zakon o varovanju konkurence in Zakon o bančništvu.

Splošna Razdelitev Prava

Ustanovno Pravo

Ureja temelje družbeno-ekonomske in politične ureditve (Ustava).

Civilno Pravo

Ureja premoženjsko-pravna razmerja med enakovrednimi subjekti.

Delovno Pravo

Ureja razmerja med delavci in delodajalci.

Gospodarsko Pravo

Ureja status gospodarskih subjektov in pravne posle na trgu.

Kazensko Pravo

Zagotavlja varstvo človekovih pravic in družbenih vrednot.

Pravno Pravilo (Norma)

Je zavezujoče pravilo družbenega vedenja z **tremi sestavinami**:

1. Hipoteza

Opisuje okoliščine, v katerih se pravilo uporablja.

2. Dispozicija

Določa način ravnanja (zapovedi, prepovedi, dovoljenja).

3. Sankcija

Določa pravne posledice kršitve pravila.

Pravne norme učinkujejo v določenem času in na določenem ozemlju po objavi v Uradnem listu RS.

Viri Gospodarskega Prava

Viri, iz katerih izhajajo pravne norme:

- **Materialni (primarni) viri:** Družbeni dejavniki, ki določajo vsebino pravnih norm (v SLO državni organi).
- **Formalni (sekundarni) viri:** Oblike, v katerih se pravne norme pojavljajo (Ustava, zakoni, podzakonski akti).
- **Spoznavni viri:** Dokumenti, iz katerih razberemo pravne norme (učbeniki, komentarji, znanstvena dela).

Pravni Akti in Pravna Razmerja

Pravni Akt

Izjava volje pravnih subjektov za povzročitev pravne posledice.

Razlikujemo:

- **Splošne pravne akte** (npr. zakoni).
- **Posamične pravne akte** (npr. sodbe sodišč, odločbe upravnih organov).

Pravno Razmerje

Konkretno razmerje, urejeno s pravnimi normami, ki vključuje:

- **Pravne subjekte** (nosilce pravic in obveznosti).
- **Pravice in obveznosti** subjektov.
- **Predmet** razmerja.

Subjekti Prava

Fizične Osebe

Človek od rojstva do smrti.

- **Pravna sposobnost:** od rojstva (pridobivanje pravic in obveznosti).
- **Poslovna sposobnost:** od 18. leta (samostojno sklepanje pogodb).

Pravne Osebe

Umetno ustvarjeni subjekti (organizacije, podjetja).

- Obe sposobnosti pridobita z vpisom v sodni register in izgubita z izbrisom.

Obligacijsko Razmerje

Pravna zaveza, ki nastane med **upnikom** in **dolžnikom**, kjer je dolžnik zavezan opraviti izpolnitev.

Izpolnitev lahko vključuje:

- **Dati:** Predaja stvari ali denarja.
- **Storiti:** Izvedba določene dejavnosti.
- **Dopustiti:** Strpnost do določenega dejanja.
- **Opustiti:** Neizvedba določenega dejanja.

Obligacijski zakonik vsebuje splošna načela in pravila za vsa obligacijska razmerja (lex generalis).